

İÇKİ HADDİ (İÇKİ İÇEN KİMSEYE UYGUILANACAK CEZA)

İçki, Maide Sûresindeki şu ayetle haram kılınmıştır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ “Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumar yoluyla ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak; sizi, Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık (bunlardan) vazgeçtiniz değil mi?”¹

Bu ayet indiği zaman Allah Rasulü (ﷺ); حُرِّمَتِ الْخَمْرُ dedi. “Artık içki haram kılındı.”²

Ebu Saîd’in Nebi (ﷺ)’den rivayet ettiği hadiste Allah Rasulü (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَرَّمَ الْخَمْرَ فَمَنْ أَدْرَكَتْهُ هَذِهِ الْآيَةُ وَعِنْدَهُ مِنْهَا شَيْءٌ فَلَا يَشْرَبُ وَلَا يَبِيعُ قَالَ فَاسْتَقْبَلَ النَّاسُ بِمَا كَانَ عِنْدَهُ مِنْهَا فِي طَرِيقِ الْمَدِينَةِ فَسَفَكُواهَا “Şüphesiz ki Allah içkiyi haram kılmıştır. Kime bu ayet ulaşır ve yanında içki namına bir şey varsa artık o içilmez ve

¹ Maide: 90-91

² Buhari, K. Tefsiri'l Kur'an, 4251

satılmaz. Bunun üzerine insanlar yanlarında ve evlerinde içki olarak ne varsa Medine sokaklarına döktüler.”¹

Ayette yer alan “hamr” kelimesinden kasıt, sarhoşluk veren her şeydir. Yoksa yalnızca üzümden yapılan içki değildir. Üzüm ve üzüm dışındaki maddelerden yapılan ve sarhoşluk veren her şey bu kapsama girer.

İbni Ömer (رضي الله عنه) dedi ki: “Ömer, Rasulullah (ﷺ) 'in minberinde yaptığı konuşma şöyle dedi:

إِنَّهُ قَدْ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ الْعَنْبِ وَالنَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ
وَالْعَسَلِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ **İçkinin haram olduğunu bildiren bir hüküm inmiştir. İçki beş şeyden yapılmaktadır: Üzüm, hurmadan, buğdaydan, arpadan ve baldan.”²**

Ömer, bu konuşması ile, Maide ayetinde yer alan “içki” kelimesinden maksadın, sadece üzümden yapılan içki olmadığına, kendisinden içki yapılabilen her maddeyi kapsadığına dikkat çekmektedir. Enes hadisi de bunu teyid etmektedir. Buhari, rivayet etti. Dedi ki: Bize Müsedded, Müsedded de babasından rivayet etti.

سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ أَسْقِيهِمْ عُمُومَتِي وَأَنَا أَصْغَرُهُمُ الْقَضِيحِ فَقِيلَ
حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فَقَالُوا أَكْفَيْنَاهَا فَكَفَّأْنَاهَا قُلْتُ لَأَنْسَ مَا شَرَّابِهِمْ قَالَ رَطْبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ بَنُ
أَنْسَ وَكَانَتْ خَمْرَهُمْ فَلَمْ يُكْرَ أَنْسٌ "Enes'ten işittim, şöyle dedi: Ben,
bir mecliste bulunan amcalarıma Fadih denilen içkiyi dağıtıyordum –onların en küçüğüydüm-. Bu esnada içkinin haram kılındığı söylendi. Bana, onu dök dendi. Ben de

¹ Müslim, K. Musakat, 2956

² Buhari, K. Eşrebet, 5160

elimdeki içkiyi ters çevirip döktüm. Enes'e dedim ki: O gün onların içkileri neydi? Dedi ki: Taze ve olgun hurma karışımından yapılmış bir içkiydi. Ebu Bekir b. Enes dedi ki: Bu da, o gün onların içkileri idi. Enes de bunu doğruladı.”¹

Bu rivayet, sahabenin içkinin haramlılığından, sarhoşluk veren her şeyi anladıklarına delalet etmektedir. Bunu, Ebu Seleme b. Abdurrahman'ın rivayet ettiği şu hadis de teyid etmektedir: Aişe (r.anha)'dan: Dedi ki:

سُنِّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبَيْعِ وَهُوَ تَبِيذُ الْعَسَلِ وَكَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَشْرَبُونَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ “Rasulullah (ﷺ)'e bal şarabı hakkında sordular. Bal şarabı Yemen halkının içeceğiydi. Rasulullah (ﷺ) dedi ki: ‘Sarhoşluk veren her içecek haramdır.’”²

İçildiği zaman sarhoşluk veren her şeyin haram olduğunu belirten daha birçok hadis vardır. Numan b. Bişr'den, Rasulullah (ﷺ) şöyle buyurdu:

إِنَّ مِنَ الْحَنْظَلَةِ خَمْرًا وَمِنَ الشَّعِيرِ خَمْرًا وَمِنَ النَّمْرِ خَمْرًا وَمِنَ الزَّيْبِيبِ خَمْرًا وَمِنَ الْعَسَلِ خَمْرًا “Buğdaydan içki yapılır. Arpadan içki yapılır. Kuru üzümünden içki yapılır. Hurmadan içki yapılır. Baldan içki yapılır.”³

İbni Ömer'den. Nebi (ﷺ) şöyle buyurdu:

¹ Buhari, K. Eşrebe, 5155

² Buhari, K. Eşrebe, 5158

³ Tirmizi, K. Eşrebe, 1795

كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ “*Sarhoşluk veren her şey içkidir ve sarhoşluk veren her şey haramdır.*”¹

Aklı uyuşturan, gideren her şeyin içki olduğu böylece sabit olmaktadır. Ve sarhoşluk veren her şey de haramdır. Buna göre ister üzümünden, ister hurmadan, ister arpadan, kahveden veya başka maddelerden yapılsın, akli gideren ve sarhoşluk veren her şey haramdır. Habeşliler kahveden içki yapmaktadırlar ki bu Habeş İmparatoru'nun özel içkisidir. Yine ispirto, kolonya ve cin v.b. birer içkidir. Çünkü bunlar sarhoşluk vermektedirler. Rasulullah (ﷺ) ise; كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ “*Sarhoşluk veren her şeyin haram*” olduğunu söylemektedir. Buna göre “**Hamr**” kelimesinin şer’î anlamı lügat anlamının dışında bir anlam ifade etmektedir. Bu şer’î mana Rasulullah (ﷺ)’in, hadislerinde dile getirdiği anlamdır. Ayette yer alan “**hamr**” kelimesi, ister üzümünden yapılsın, isterse başka maddelerden yapılmış olsun sarhoşluk veren her şeyin haram olduğu anlamına gelmektedir.

İçkinin haramlığı herhangi bir illetten kaynaklanmamaktadır. Tıpkı ölü etinin haram olması gibi “hamr” olduğu için haramdır. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ “*Ölü eti size haram kılındı.*”²

¹ Tirmizi, K. Eşrebe, 1784

² Maide-3

Bu ayette ölü etinin haram kılınması herhangi bir illete dayanmamaktadır. Sadece ölü olduğu için haram kılınmaktadır. Aynı şekilde Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ “**Şüphesiz ki içki, kumar, putlar ve fal okları pisliktir.**”¹ İfadesinden; **Artık vazgeçtiniz değil mi?**² Sonuna kadar olan kısımdaki yasaklama herhangi bir şekilde illetlendirilmemiş, yalnızca sakınılması gerektiği emredilmiştir. Herhangi bir illete mebni olmaksızın, özellikle **“hamr”** olduğu için haram kılınmış olması da buna delalet etmektedir.

İbni Abbas Nebi (ﷺ)’in şöyle dediğini rivayet eder:

حُرِّمَتِ الْخَمْرُ بِعَيْنِهَا وَالسُّكْرُ مِنْ كُلِّ شَرَابٍ **“Hamr (içki), aynı ile haram kılınmıştır. İçildiğinde sarhoşluk veren her şey de haramdır.”**³

Yani **“hamr”** olduğu için haramdır. Özetle içkinin haramlığında herhangi bir illet yoktur ve illetlendirilmez de.

İçki İçene Uygulanacak Ceza Miktarı

İçki içene uygulanacak ceza, had cezaları kapsamına girmektedir. Dolayısıyla içki içen yani sarhoşluk veren herhangi bir maddeyi içen herkese had vurulması gerekir.

¹ Maide-90

² Maide: 91

³ Nesei K. Eşribe, 5590

Nebi (ﷺ) şöyle buyurmaktadır:

مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَاجْلِدُوهُ
“Kim içki içerse onu kırbaçlayınız.”¹

Az olsun çok olsun sarhoşluk veren her şeyin içki sayıldığı sabittir. İçki içene had uygulanması ve bu haddin (cezanın) da celd (kırbaç vurmak) olduğu hususunda sahabe icma etmiştir. İçki içene had uygulanmasının sabit olduğu ve bu haddin 40 değnekten az olmayacağı konusunda ittifak etmişlerdir.

İçki içene uygulanacak sopa cezası konusunda Nebi (ﷺ)'den rivayet edilen hadisleri inceleyen kimse, içki içene kırk sopa vurulması gerektiğini görür. Kırk sopadan daha fazla vurulması da caizdir. Rasulullah (ﷺ)'in içki içen kimseye kırk sopa vurduğuna delalet eden hadislere gelince; Müslim, Hudayn b. el-Münzir hadisinde, el-Velide sopa vurulması olayında Ali (رضي الله عنه)'in şöyle dediğini tahric eder:

جَلَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ وَعُمَرُ ثَمَانِينَ وَكُلُّ
 سُنَّةٍ “Nebi (ﷺ) kırk sopa vurdu. Ebu Bekir kırk, Ömer de seksen sopa vurdu. Hepsi de sünnettir.”²

Tirmizi'nin Ebu Saîd'den yaptığı rivayet ise şöyledir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ الْحَدَّ بِثَلَاثِينَ قَالَ مِسْعَرٌ أَظُنُّهُ فِي
 الْخَمْرِ “Rasulullah (ﷺ) zamanında iki ayakkabı ile kırk

¹ Tirmizi, K. Hudud, 1364

² Müslim, K. Hudud, 3220

defa vuruldu. Mis'ar der ki: Zannediyorum bu, içki haddinde idi.”¹

Yine Ebu Saîd'den;

جُلِدَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمْرِ بِتَعْلِينِ أَرْبَعِينَ فَلَمَّا كَانَ زَمَنُ
عَمَرَ جُلِدَ بَدَلُ كُلِّ تَعْلٍ سَوْطًا “Rasulullah (ﷺ) zamanında içki
haddinde iki ayakkabı ile kırk defa vuruldu. Ömer
zamanında ise her ayakkabı yerine bir kırbaç kullanıldı.”²

Bu hadislerin tümü içki içen kimseye kırk kırbaç vurulacağına açıkça delalet etmektedir. Bun nassların tümü kırk adede işaret etmektedir. Ali (ﷺ)'in söylediği; جُلِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ “Nebi (ﷺ) kırk sopa vurdu”³ hadisi tek başına bu hususta yeterlidir. Bunu, Müslim'in, Enes (ﷺ) yolu ile tahric ettiği şu hadis de teyid etmektedir:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَجَلَدَهُ بِجَرِيدَتَيْنِ نَحْوِ
أَرْبَعِينَ “Nebi (ﷺ)'e içki içen bir adam getirildi. Ona yaprakları soyulmuş iki hurma ağacı ile yaklaşık kırk defa vuruldu.”⁴

“Nebi (ﷺ) (içki içen kimseye) ayakkabılarla vurdu.”⁵

¹ Tirmizi K. Hudud, 1362

² Ahmed b. Hanbel 11214

³ Müslim, K. Hudud, 3220

⁴ Müslim, K. Hudud, 3218; Ahmed b. Hanbel ve Beyhaki

⁵ Nesei

فَامَرَ قَرِيبًا مِنْ عَشْرِينَ رَجُلًا فَجَلَدَهُ كُلُّ رَجُلٍ جِلْدَتَيْنِ بِالْجَرِيدِ وَالنَّعَالِ
 “Rasulullah (ﷺ) yirmi kişiye emretti ve onların her biri ayakkabı ve hurma dalı ile ikişer defa vurdular.”¹

Bu hadislerin tümü tam anlamıyla kırk sayısını zikretmemekte, hadiste geçtiği üzere “yaklaşık kırk defa” ifadesi kullanılmaktadır. Öyleyse kırktan fazla olması caiz olduğu gibi az olması da caizdir. Fakat kırkla sınırlandıran hadisler kırktan az olmasını engellemektedir. Çünkü bu hadisler kırk adede delalet etmektedirler. Kırktan daha az sayıda olacağına işaret eden başka hadisler yoktur. Dolayısıyla bu durumda kırktan az olma ihtimali ortadan kalkmakta, kırktan fazla olma ihtimali devam etmektedir. Çünkü hadislerde yer alan “kırk” lafzı ile “yaklaşık kırk defa” lafzı bir araya getirildiğinde kırktan az olma durumu ortadan kalkar. Böylece bu hadisler haddin “kırk” olacağı yönündeki sözü teyid ettiği gibi kırktan fazla sayıda olmasının caiz olacağı anlamını da vermektedir.

Diğer taraftan içki haddi için belli bir sayı açıklamayan yalnızca Rasulullah (ﷺ)’in had vurulması emrini verdiği belirten hadisler de vardır.

Enes’ten:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَضْرِبُ فِي الْخَمْرِ بِالنَّعَالِ وَالْجَرِيدِ أَرْبَعِينَ
 “Nebi (ﷺ) içki haddinde hurma dalları ve ayakkabılarla had vurulmasını emretti. Ebu Bekir ise kırk sopa vurdu.”²

¹ Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Müksirin, 13094

² Müslim, K. Hudud, 3219

Ukbe b. el-Haris'ten:

جاء بالثَعْمَانِ أَوْ ابْنِ الثَّعْمَانِ شَارِبًا فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ
 “Numan ya da oğlu içki içmiş olarak Allah Rasulü'nün huzuruna
 getirildi. Ve Allah Rasulü (ﷺ) (had vurulmasını) emretti.
 O gün evde bulunup da vuranlardan birisi de bendim. Ona
 hurma dalları ve ayakkabılarla vurduk.”¹

Saîd b. Yezid'den:

كُنَّا نُؤْتَى بِالشَّارِبِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي امْرَأَةٍ أَبِي بَكْرٍ
 وَصَدْرًا مِنْ امْرَأَةٍ عَمْرٍ فَتَقَوْمُ إِلَيْهِ فَتَضْرِبُهُ بِأَيْدِينَا وَتَعَالِنَا وَأُرْدِينَا حَتَّى كَانَ صَدْرًا مِنْ امْرَأَةٍ
 “Biz Rasulullah (ﷺ) zamanında, Ebu Bekir ve Ömer'in hilafetleri
 zamanında içki içen bir kimseye had vurmak üzere
 getirildik. Ellerimizdeki ayakkabılarla, ellerimiz ve
 elbiselerimiz ile vurduk. Ömer'in hilafetine kadar böyle
 hareket ettik. Ömer döneminde kırk sopa vuruldu. Ancak
 Ömer'in hilafetinin sonlarına doğru fisk artınca seksen
 kırbaç vuruldu.”²

Zühri'den: “Nebi (ﷺ) içkide belli haddi farz
 kılmadı. Ancak orada bulunanlara, elleriyle ve
 ayakkabılarıyla adama –yeter çekin ellerinizi- deyinceye
 kadar vurmalarını emretti.”

Nesei güçlü bir sened ile İbni Abbas'tan şunu
 naklede:

¹ Buhari, K. Vekalet, 2148

² Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin, 15161

“Nebi (ﷺ) أن رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَقْتُمْ فِي الْخَمْرِ حَدًّا”
İçki konusunda kesin bir had belirlemedi.”¹

Nesei'nin İbni Abbas'tan tahrir ettiği bir başka hadis ise şöyledir: “*Rasulullah (ﷺ) içki hususunda kesin bir had miktarı takdir etmedi.*”

Hadiste yer alan (يَقْتُمْ) kelimesi “توقيت” kelimesinden türemiş olup belli bir miktar ile, belli bir sınır ile sınırlamadı anlamına gelmektedir. Bu hadisler içki içen kimseye uygulanacak had konusunda belli bir had miktarından bahsetmemektedir. Hatta bazı hadisler Rasulullah (ﷺ)'in içki hususunda belli bir haddi farz kılmadığını zikretmektedir. Öyleyse bu hadlerden şu anlaşılmaktadır: Sopa cezasının kırk adet ile belirlenmesi Rasulullah (ﷺ) zamanında olmamıştır. Dolayısıyla bunlarla kırk adet ile sınırlandıran hadisler arasında bir çelişki vardır. Hatta hadisler, haddi belli bir sayı ile sınırlandırmayı açıkça ortadan kaldırmakta böylece de haddin kırk adet ile sınırlandırılmasıyla çelişmektedir. Öyleyse bu hadisler haddi kırk adet ile sınırlandıran hadislerle çelişir durumdadır.

Buna cevap şudur: Haddi belli bir sayı ile sınırlandırmayan hadisler mutlaklık açısından değerlendirilir. Yani Rasulullah (ﷺ) içki içene sopa vurulmasını emretmiş fakat haddin miktarını belirlememiştir.

Enes hadisi şöyledir:

¹ Ebu Davud K. Hudud, 3881; Ahmed b. Hanbel, 2810

جَلَدَ فِي الْخَمْرِ بِالْجَرِيدِ وَالنَّعَالِ “İçki (cezasında) hurma dalı ve ayakkabı ile vurulmasını emretti.”¹ Bu hadis mutlaktır.

Ukbe hadisi ise şöyledir:

فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوا
“Rasulullah (ﷺ) evde bulunanlara ona vurmalarını emretti.”² Bu hadis de mutlaktır.

Her iki hadis, mutlaklık açısından açık ve nettirler. Sayı ve nitelik açısından kayıttan uzak mutlak bir nassın yanında sayı ve nitelik açısından kayıt bulunduran bir nass daha gelmişse mutlak olan nass mukayyet nassla sınırlandırılır ve kayd içeren nasslar tümü için geçerli olur. Burada ise, herhangi bir kayıttan uzak mutlak bir nassın yanında bir de mukayyed bir nass vardır. Dolayısıyla mutlak olanların, mukayyet nassla sınırlandırılacağında şüphe yoktur. Buna göre sayı zikredilmeyen hadisler sayı belirtilen hadislerle sınırlandırılır. Saib hadisi ise, belirli bir sayı ile kayıtlanamaksızın içki içen kimseye vurduklarına delalet etmekte olup mutlaklık açısından değil, haber verme açısından bir rivayettir. Saib hadisi, tıpkı daha sonra gelen Zühri ve İbni Abbas hadisleri gibi içki içen belli bir miktar ceza tespit etmemektedir. Rasul (ﷺ)’in içki için belli bir sınır koymadığına nass teşkil eden bu hadisler, ispata değil nefye delalet etmektedirler. Dolayısıyla onların bilgilerine göre belli bir ceza belirlendiğini bilmediklerine yorumlanır. Rasul (ﷺ) belli

¹ Müslim, K. Hudud, 3219

² Buhari, K. Vekalet, 2148

bir miktar ceza koyduğuna dair gelen diğer rivayetler bunun delilidir. Ebu Saîd hadisinde olduğu gibi:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ الْحَدَّ بِتُعْلَيْنِ أَرْبَعِينَ قَالَ مِسْعَرٌ أَظَنُّهُ فِي الْخَمْرِ “*Rasulullah (ﷺ) içki içene iki ayakkabıyla kırk defa vurdu.*”¹

Ebu Davud’un, Abdurrahman b. Ezher’den rivayet ettiği hadis de böyledir: “*Rasulullah (ﷺ) içki içene kırk defa vurulmasını emretti.*”

Bu rivayetler dikkate alındığında sayıyı nefy eden rivayetler onların bilgileri ile sınırlı kaldığı görülür. Dolayısıyla belli bir adedi ortaya koyan sahih hadislerle çelişmezler. Zira sayı belirtmeyen bu hadisler nefy ifade ederlerken kırk sayısını zikreden hadisler ise ispat ifade etmektedirler. Burada ise şu usul kaidesi uygulanır: “**Nefy ile isbat birbirini ile çatıştıkları zaman ispat nefyin önüne geçer.**” Bu kurala göre belli bir had ispat eden hadisler muayyen bir haddi ifade eden hadislerin önüne geçer. **İki delilin imali evladır.** Bu nedenle onların bilgilerine göre nefy ihmal edilir. Bu ise diğerlerinin bundan başka bir şey bildiklerini nefyetmez. Yani Rasul (ﷺ) tarafından içki için muayyen bir haddin tespit edildiği bilinmektedir.

Tüm bu açıklamalara göre; “kırk” sayısına veya “kırk civarında”ki rakamlara nass teşkil eden hadislerle amel edilerek içki için kimseye kırk sopa vurulması gerektiği belli olmaktadır. Buna göre içki için muayyen bir

¹ Tirmizi K. Hudud, 1362

had vardır o da kırktır. Ancak kırktan fazla olmasının caiz olduğunun, kırktan az olmasının ise caiz olmadığı delili, haddin kırk civarında olduğunu ifade eden şu hadislerdir.

Enes'ten:

فَجَلَدَهُ بِجَرِيدَتَيْنِ تَحْوَى أَرْبَعِينَ “Yaprakları soyulmuş hurma dalları ile yaklaşık kırk defa vuruldu.”¹

“Ayakkabılarla yaklaşık kırk defa vurdu.”

Nesei:

فَأَمَرَ قَرِيبًا مِنْ عِشْرِينَ رَجُلًا فَجَلَدَهُ كُلُّ رَجُلٍ جَلْدَتَيْنِ بِالْجَرِيدِ وَالنَّعَالِ “Yirmi kadar erkeğe emretti ve onların her biri iki defa vurdular.”²

Bu hadislerin tümü haddin kırktan az veya çok olduğuna delalet etmektedir. Ancak Rasul'ün “kırk” sözünü söylediği birçok hadisle sabit olduğuna ve nas da kırk sayısını işaret ettiğine göre kırktan az olması nefy edilir ve “**kırk kadar**” ifadesinin kırktan az şeklinde yorumlanması engellenir. Geriye kırk veya kırktan fazla miktar kalır. Bu ise kırktan fazla olmasının caiz olduğuna işaret etmektedir. Bunu Zühri'nin Nebi (ﷺ)'den rivayet ettiği şu hadis teyit etmektedir: “Orada bulunanlara elleriyle ve ayakkabılarıyla bırakınız. yeter deyinceye kadar vurmalarını emretti.” Bu hadis, “kırka” delalet eden hadislerle bir araya getirildiği zaman kırktan önce onlara

¹ Müslim, K. Hudud, 3218

² Ahmed b. Hanbel, Baki Müs. Mükessirin, 13094

ellerinizi çekiniz demediği anlaşılır. Fakat onlara kırktan sonra onlara ellerinizi çekiniz demiş olması caizdir. Bu nedenledir ki kırktan fazla olması doğrudur. Belki de sahabelerin hakkında ihtilaf ettikleri husus sayının ne olacağı hususudur. Nitekim Ömer (ؓ) içki içen kimseye vurulacak had hakkında ashab ile istişare etmiştir.

Enes'ten:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آتَى بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَجَلَدَهُ بِجَرِيدَتَيْنِ نَحْوِ أَرْبَعِينَ قَالَ وَقَعَلَهُ أَبُو بَكْرٍ فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ اسْتَشَارَ النَّاسَ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَخْفَ الْخُدُودِ *“Nebi (ﷺ)’e içki içen bir adam getirildi. Ona yaprakları soyulmuş iki hurma dalı ile yaklaşık kırk defa vurdu. Dedi ki: Ebu Bekir de böyle yaptı. Ömer, halife olduğunda insanlarla istişare yaptı. Abdurrahman, haddin en hafifinin seksen olduğunu söyledi ve Ömer bunu emretti.”*¹

Ebu Şeybe, Ebu Abdurrahman es-Selmi'den, o da Ali'den: Dedi ki: *“Şam halkından bir grup ayet-i kerimeyi tevil ederek içki içtiler. Bu konu hakkında (Ömer) istişare etti. Dedim ki: Onları tevbe etmeye çağırman gerekir. Eğer tevbe ederlerse onlara seksen kırbaç vur. Aksi halde boyunlarını vur. Çünkü onlar haramı helal yaptılar. Tevbeye çağırıldılar ve onlar tevbe ettiler. Sonra da seksener sopa vuruldu.”*

Bu iki hadis, Ömer (ؓ)'in, içki cezasının miktarı hakkında sahabe ile istişare ettiğine delalet etmektedir. Ömer'in, sahabelerle Şam halkından içki içen kimselere

¹ Müslim, K. Hudud, 3218

uygulanacak içki haddi hakkında istişare yapmadığı, onların içki içmeleri ve ayet-i kerimeyi tevil etmeleri hususunda istişare yaptığını söylemeleri mümkündür. İçki hakkında yapılan istişare içki içene uygulanacak içki haddinden ziyade ayetin tevili esası üzerine yapılmıştır. Bu nedenledir ki Ali ona, onları tevbe etmeye çağırmasını söylemiştir. Çünkü, onlar haramı helal yapmışlardır. Dolayısıyla tevbe etmedikleri takdirde öldürülmeleri, tevbe ettikleri takdirde ise seksen kırbaç ile cezalandırılmaları gerekmektedir. Yine bu olay, Şam halkından bir grubun yaptığı iş hakkında Ömer'in yaptığı bir istişareden ibarettir, denilebilir. Oysa Enes hadisinin, içki haddinin miktarı konusunda yapıldığını söylemek de mümkündür. Abdurrahman'ın "*hadlerin en hafifi seksen (celd)dir*" sözü de buna delalet etmektedir. İşte bu, yapılan istişarenin içki haddinin miktarı hususunda yapıldığının nassıdır. Durum böyle iken nasıl olur da Ömer, haddin miktarı hakkında istişare yapabilir. Hadisler içki içen kimseye 40 ya da kırk civarında değnek vurulacağına işaret etmekte ve Ömer'in de bunu bildiği sabittir. Öyleyse haddin ne olacağı hususunda yapılan istişarede; kırk adede işaret eden hadislerle kırk civarında olacağına işaret eden hadisler bir araya getirildiğini, Ömer'in kırktan fazla miktar hakkında istişare yaptığı ortaya çıkar. Yani Ömer (رضي الله عنه), içki içen kimseye uygulanacak haddin kırktan fazlası hakkında istişarede bulunmuş ve Abdurrahman b. Avf da hadlerin en hafifinin seksen kırbaç olduğunu söylemiştir. Bu durumda iki husus ortaya çıkmaktadır:

1- Sahabeler haddin kırktan fazla olmasının caiz olduğunu anladılar.

2- Sahabelerin içki haddindeki ihtilafları, kırk kırbaç konusundan ziyade kırkın üstündeki rakam üzerinde olmuştur.

Yine mü'minlerin emiri Ali b. Ebu Talib'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

مَا كُنْتُ لِأَقِيمَ حَدًّا عَلَى أَحَدٍ فَيَمُوتَ فَاجِدًا فِي نَفْسِي إِلَّا صَاحِبَ الْخَمْرِ فَإِنَّهُ لَوْ مَاتَ وَدَيْتُهُ وَذَلِكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَسُنَّهُ “Eğer bir kimseye had vuracak olsaydım ve bu nedenle de ölseydi içimde bir sıkıntı hissetmezdim. Ancak içki içen kimse had vurulmasından dolayı ölürse onun diyetini öderdim. Çünkü Rasulullah (ﷺ) bunu sünnet kılmamıştır.”¹

Ebu Davud ve İbni Mace'de ise şu ifadeler yer almaktadır:

“Rasulullah (ﷺ)'in sünnet haline getirdiği şeyi biz mutlaka söylemişizdir.”²

Hadiste yer alan لم يسنه ifadesi miktarını ve vaktini lafzıyla ve konusuyla belirlemedi anlamına gelmektedir. Bu hadiste Ali (ﷺ); Rasulullah (ﷺ)'in içki haddi için belirli bir miktar takdir etmediğini söylemektedir. Aynı zamanda Ali (ﷺ) şöyle demektedir:

¹ Buhari, K. Hudud, 6280

² Ebu Davud K. Hudud, 3889; İbni Mace K. Hudud, 2559

جَلَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ وَعُمَرُ ثَمَانِينَ وَكُلُّ سُنَّةٍ “Nebi (ﷺ) kırk defa, Ebu Bekir kırk ve Ömer de seksen defa vurdular. Bunların hepsi de sünnettir.”¹

Durum böyle olduğu halde nasıl olur da, “Çünkü Rasulullah (ﷺ) bunu sünnet kılmamıştır,” diyebiliyor? Halbuki az önceki hadiste “Rasulullah (ﷺ) kırk defa vurdu” diyordu. Öyleyse Ali (ﷺ), لم يسنه sözünü ile, Rasulullah (ﷺ)’in kırk üzerinde bir miktarı belirlemediğini kastetmektedir. Adeta hadisin konusu kırktan fazlasına işaret etmektedir. Çünkü kırk meselesi, hakkında açık olarak gelen naslardan (hadislerden) dolayı kesin olan bir husustur.

Buraya kadar anlatılanların tamamı, sahabelerin kırktan fazlası üzerinde ittifak ettiklerini göstermektedir. Ali (ﷺ)’den rivayet edilen hadise göre Rasulullah (ﷺ)’in içki hakkında belli bir had belirlemediği şeklindeki ifade ve yine “Rasulullah (ﷺ) içki hakkında haddi farz kılmadı” şeklindeki hadislerin tamamı ancak kırktan fazlası hakkında söylenmiştir. Bunun delili Ali (ﷺ)’in, Rasulullah (ﷺ)’in kırk defa vurduğu şeklindeki sözü ve kırk sayısına delalet eden diğer hadislerdir. İçki içen kimseye uygulanacak olan haddin kırk sopa olduğunu belirten hadislerle, Rasul (ﷺ)’in içki için belli bir had tespit etmediğini anlatan hadisler ve “kırk kadar” had vurduğunu belirten hadisler yan yana getirildiği zaman, kırktan fazla vurmasının caiz olduğuna delil olur. Ancak bu farklılık Rasulullah (ﷺ) tarafından tespit edilmemiştir,

¹ Müslim, K. Hudud, 3220

seksen sopa, daha az veya daha çok olduğu sabit olmamıştır. Ancak kırktan fazla olduğu mutlak olarak sabit olmuştur.

Ancak her ne kadar sahabenin (Allah onlardan razı olsun) içtihatları şer'î delil sayılmasa da görüşleri, sahih bir içtihatla ulaşılmış oldukları şer'î bir hükümdür. Üstelik müçtehit tarafından şer'î bir hüküm olarak görüldüğü için de alınması doğrudur. Onların sözleri dikkate alınır ve görüşleri de kabul edilebilir. Bu nedenle kırktan fazlasına işaret etmek üzere muayyen bir had olarak seksen kırbaç ceza tayin edilebileceği gibi kırk tane de olabilir. Dolayısıyla halifenin seksen kırbaç vurmamayı emretmesi caizdir. Sahabeler (Allah onlardan razı olsun) kırk sopa vurdukları gibi seksen sopa da vurmuşlardır. Dolayısıyla haddin sayısı kırk tane de seksen tane de olabilmektedir. Sahabelerin hem kırk hem seksen adet had vurduklarına delalet eden hadisler çoktur.

Ahmed ve Müslim Enes'ten şunu rivayet etmektedirler:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَجَلَدَهُ بِجَرِيدَتَيْنِ نَحْوِ أَرْبَعِينَ قَالَ وَقَعْلَهُ أَبُو بَكْرٍ فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ اسْتَشَارَ النَّاسَ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَخْفَ الْخُدُودِ ثَمَانِينَ فَأَمَرَ بِهِ عُمَرُ “Nebi (ﷺ)’e içki içmiş bir adam getirildi de adama iki ayakkabı ile kırk kadar vuruldu. Dedi ki Ebu Bekir de böyle yaptı. Ömer halife olduğunda ise arkadaşları ile istişare yaptı. Abdurrahman dedi ki: Haddin en hafifi seksendir. Ömer de bu şekilde emretti.”¹

¹ Müslim, K. Hudud, 3218

İbni Ebu Şeybe Ebu Abdurrahman es-Selmi'den, o da Ali'den, dedi ki: “Şam halkından bir grup içki içtiler ve içki ayetini tevil ettiler. Bu konu hakkında Ömer sahabelerle istişare etti. Ben (Ali) dedim ki: onları tevbe etmeye çağırmanı uygun görüyorum. Tevbe ederlerse onlara seksen sopa vurursun. Tevbe etmezlerse boyunlarını vurursun. Çünkü onlar haramı helal yaptılar. Onlar tevbe etmeye çağırılırlar ve tevbe ederlerse her birine seksen kırbaç vurulur.”

Hudayn b. el-Münzir'den, dedi ki:

شَهِدْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ وَآتَى بِالْوَلِيدِ قَدْ صَلَّى الصُّبْحَ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ أَزِيدُكُمْ فَشَهِدَ عَلَيْهِ رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا حُمْرَانُ أَنَّهُ شَرِبَ الْخَمْرَ وَشَهِدَ آخَرُ أَنَّهُ رَأَاهُ يَتَّقِيَا فَقَالَ عُثْمَانُ إِنَّهُ لَمْ يَتَّقِيَا حَتَّى شَرِبَهَا فَقَالَ يَا عَلِيُّ فَمَ فَاغْلِدْهُ فَقَالَ عَلِيُّ فَمَ يَا حَسَنُ فَاغْلِدْهُ فَقَالَ الْحَسَنُ وَلَّ حَارَهَا مَنْ تَوَلَّى قَارَهَا فَكَأَنَّهُ وَجَدَ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ فَمَ فَاغْلِدْهُ فَاغْلِدْهُ وَعَلِيٌّ يَعُدُّ حَتَّى بَلَغَ أَرْبَعِينَ فَقَالَ أَمْسِكْ ثُمَّ قَالَ جَلَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ وَعُمَرُ ثَمَانِينَ وَكُلُّ سَنَةٍ وَهَذَا أَحَبُّ إِلَيَّ “Osman (رضي الله عنه) ’in yanında idim. Velid’i getirdiler. Sabah namazını iki rekat kalmış (kıldırılmış) sonra da, daha ilave edeyim mi, demiş. Daha sonra iki kişi onun aleyhine şahitlik ettiler. Bunlardan birisi (Humran) onu içki içerken gördüğünü, diğeri de kusarken gördüğünü söyledi. Bunun üzerine Osman, içki içmedikçe kusmaz, dedi. Sonra da Ali’ye seslenerek; Ey Ali kalk ve ona sopa vur, dedi. Ali de Hasan’a kalk ve ona sopa vur dedi. Bunun üzerine Hasan şöyle dedi: Akrabalarından Hilâfet zevkini duymak isteyen birine emret. Bu tavır, sanki zoruna gitmişti. Bunun üzerine Osman şöyle dedi: Ey Cafer’in oğlu Abdullah, onu cezalandır. Abdullah b. Cafer ona vurmaya başladı, Ali de

sayıyordu. Kırk tane olunca Ali ona, yeter artık, vurma, dedi. Ardından da şunu ilave etti: Nebi (ﷺ) kırk defa vururdu. Bunların hepsi de sünnettir. Fakat (kırk defa vurmak) benim daha hoşuma gider.”¹

Mü'minlerin emiri Ali (رضي الله عنه) içki içme hakkında şöyle dedi: “O kimse içki içtiği zaman sarhoş olur. Sarhoş olduğu zaman saçmalar. Saçmaladığı zaman ise iftira eder. İftira edene ise seksen kırbaç vurulması gerekir.” Bu hadisler ve eserler, sahabelerin içki içen kimseye bazen kırk, bazen de seksen defa vurdukları hakkında açık ifadelerdir. Onların uygulamaları bu içki cezası ile istikrar bulmuştur.

Kırk defa sopa vurulacağı hadisin nassı ile sabittir. Dolayısıyla sahabeler hadisin nassı ile amel ederek kırk defa vurmuşlardır. Onların içtihatlarının delili Ali'nin: **جَدَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ** “Nebi (ﷺ) kırk defa vurdu.”² sözü değildir. Onlar içki içen kimseye seksen kırbaç vurulmasını içtihatlarına dayanarak uyguladılar. Kırıktan fazla vurmanın caiz olacağı anlayışlarına dayanarak bunu yaptılar. Onlar, hadlerin en hafifinin seksen olması gerektiğini düşündüler. Çünkü onlara göre, içki içen kimse içtiği zaman saçmalar, saçmaladığı zaman iftira eder, iftira eden kimseye ise müfteri haddi yani kazf haddi uygulanır ki bu da seksendir. İşte sahabelerin takip ettikleri yol budur. Rasulullah (ﷺ)'in kırk defa vurduğu ise sünnetle sabittir. Seksen kırbaç ise sahabenin büyüklerinden

¹ Müslim, K. Hudud, 3220

² Müslim, K. Hudud, 3220

kaynaklanan içtihatlarla sabittir. Öyleyse içki için kimseye uygulanacak had kırk ve seksendir.

İşte bu iki had, içki için kimseye uygulanacak olan haddir. Bu ikisi dışında bir haddin vurulması kesinlikle caiz değildir. Çünkü Nebi (ﷺ)'den ve sahabelerden kırk ve seksen kırbacın dışında had uyguladıkları sabit olmamıştır. Dolayısıyla elli defa, doksan defa veya başka miktarın uygulanması caiz değildir. Çünkü bu ceza hadd cezasıdır, tazir cezası değildir. Zira bu iki miktar Rasulullah (ﷺ) ve sahabeden gelen haberlerle sabit olmuştur. Dolayısıyla yalnızca bu iki had ile yetinilmesi gerekir. Ancak halifenin bu ikisinden birisini ceza miktarı olarak benimsemesi caizdir. Yani bu iki ceza miktarından birisini bağlayıcı bir ceza olarak emretmesi caizdir. Halife seksen sopa vurulmasını emredecek olursa sünnetle sabit olan kırk adet cezayı ve sahabelerin üzerinde ittifak ettikleri kırktan fazla olan seksen sopalık cezayı da içerisinde barındırmış olur. Şayet kırk sopa vurulmasını mecburi hale getirecek olursa, sünnetle sabit olanı emretmiş olur. Kırkın üzerine çıkarmak imam için farz değil caiz olan bir husustur. Dolayısıyla seksen sopa üzerine kırk sopa vurulmasını bağlayıcı hale getirmesi herhangi bir şeyi gerektirmez.

İçki için kimse, içtiği şeyin çoğunun sarhoşluk verdiğini bilirse içki haddi uygulanır. Ancak çoğunun sarhoşluk verdiğini bilmiyorsa had vurulmaz, içki haddinin vurulabilmesi için iki şeyden birisi ile içki içtiğinin sabit olması gerekir:

- 1- İkrar
- 2- Beyyine

İki şahitten birisi, içki içtiğine diğeri de kustuğuna şahitlik etmesi had uygulaması için yeterlidir. Zira Hudaýn hadisi şöyleydi:

فَشَهِدَ عَلَيْهِ رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا حُمْرَانُ أَنَّهُ شَرِبَ الْخَمْرَ وَشَهِدَ آخَرُ أَنَّهُ رَأَاهُ يَتَقَيُّا
“İki adam içki içtiğine şahitlik ettiler. Bunlardan birisi (Humran) içki içtiğine diğeri de onun kustuğuna şahitlik etti.”¹

---

¹ Müslim, K. Hudud, 3220